

2. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти». Сайт Міністерства освіти і науки України. URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti> (дата звернення: 12.04.2023).

УДК: 378.011.3-051:373.2]:37.015.31:17:2-42

ФАЗАН Тетяна Павлівна

старша викладачка кафедри дошкільної освіти,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
(м. Полтава, Україна)

ФОРМУВАННЯ ДУХОВНО-МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Проблема, її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Одним із завдань сучасної освіти є переосмислення й переорієнтація на формування високоморальної громадянської позиції, національної самоідентифікації, внутрішньої моральної свідомості, духовності, що ґрунтуються на моральних якостях особистості. У Законі України «Про вищу освіту» наголошено на «збереженні та примноженні моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства» [4]. Відповідно до Закону України «Про дошкільну освіту», педагогічний працівник закладу дошкільної освіти – особа з високими моральними якостями, яка має вищу педагогічну освіту за відповідною спеціальністю...» [5].

У Базовому компоненті дошкільної освіти зазначено, що вихователі закладів дошкільної освіти, виконуючи свої професійні обов'язки, покликані дбати про «...гармонійний розвиток особистості дитини», «...виховання ціннісного ставлення до природного й соціального довкілля, до самої себе», «...становлення основ її світогляду і розвиненості її свідомості» [1].

Виникає необхідність підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до здійснення завдань духовно-морального зростання вихованців, яка повинна базуватися на таких загальнолюдських цінностях як: милосердя, правда, справедливість, готовність поступитися власними інтересами заради інтересів інших, бажання робити добро людям і намагатися триматися якомога далі від зла. Вчені А. Кузьмінський та В. Омеляненко зазначають, що вихователь повинен володіти такими основними якостями: любов до дітей, уміння бачити у своїх вихованцях юних громадян із невичерпним

потенціалом; почуття національної гідності, гордість за свій народ, його історичні звершення, готовність усіляко служити своєму народові; чесність, совісність, справедливість, об'єктивність; витримка, стриманість, терпеливість; організаторські здібності, уміння працювати з дитячим колективом; усебічний розвиток; принциповість і вимогливість; оптимізм, любов до життя; чуйність, гуманне ставлення до людей; творчий склад мислення; тактовність [6, с. 19–22].

Короткий огляд публікацій. Проблему формування духовно-моральних якостей та цінностей студентської молоді достатньо глибоко вивчали В. Бачинин, О. Олексюк, О. Семашко, О. Сухомлинська, Г. Шевченко, В. Яковенко та інші. Методологічні засади духовно-морального виховання студентів педагогічних закладів, зокрема майбутніх вихователів, відображено в працях І. Беха, Г. Беленької, В. Гриньової, В. Євдокимова, І. Кондратець, С. Ладивір, Н. Лисенко, Т. Піроженко, Л. Токаревої та інших. У працях А. Богуш, О. Каплунлівської, О. Кучерявого, Л. Лохвицької, В. Нестеренко, Т. Поніманської, Н. Хіміч, розкрито специфіку формування духовно-моральних якостей майбутнього вихователя дітей дошкільного віку.

Мета – висвітлити важливість формування духовно-моральних якостей у майбутніх фахівців дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу, обґрунтування результатів дослідження. Аналізуючи погляди педагогів минулого та сучасності, ми дійшли висновку, що духовно-моральне виховання – це цілеспрямований процес, зорієнтований на духовно-моральне становлення особистості та формування знань: про поняття духовності та моральності (включає етапи сприйняття, осмислення, розуміння та ін.); духовно-морального почуття (совість, обов'язок, віра, відповідальність, громадянськість, патріотизм та ін.); моральну поведінку (готовність служити людям і державі, духовна розсудливість, добра воля та ін.); духовне обличчя (терпіння, милосердя, лагідність, незлобність та ін.); моральну позицію (здатність до розрізнення добра і зла, проявів самовідданої любові, готовність до подолання життєвих випробувань та ін.) [7, с. 144].

Духовно-моральне виховання студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта слід спрямовувати на інтеграцію знань про цінності духовної культури, збагачення морально-духовних потреб, розширення досвіду духовного пізнання на основі активізації духовно-практичної діяльності та прагнення до морально-духовного самовдосконалення. Зміст процесу духовно-морального виховання майбутніх вихователів має включати освітньо-виховні ресурси духовно-моральних надбань та кращих досягнень духовної культури; соціокультурний потенціал освітнього середовища ЗВО, духовний саморозвиток і самовдосконалення особистості студента.

У монографії «Особистість на шляху до духовних цінностей» академік І. Бех виокремлює та обґрунтовує для майбутніх педагогів психологічні орієнтири (приписи духовності), які апелюють майбутню особистість до

свого внутрішнього світу. Духовні орієнтири мають пронизати освітній процес на всіх його вікових етапах, а педагог буде успішним, якщо опанує вмінням зачаровувати вихованців щирістю, альтруїзмом і любов'ю до людей [2].

Учена О. Дубасенюк наголошує, що тільки заміна стихійної самоосвіти організованою та контрольованою системою навчальних занять здатна підвищити та зробити звичними духовно-моральні потреби. Основне завдання педагогічного колективу ЗВО – навчити молоду людину співчувати, співпереживати, прагнути творити добро, сформувати інтелігентну та високодуховну особистість [3].

Для ефективної роботи над реалізацією всіх перелічених напрямів ми пропонуємо модель духовно-морального зростання особистості (див. табл. 1).

Таблиця 1.

Модель духовно-морального зростання особистості

Модель духовно-морального зростання особистості		
Підходи:	Організаційні форми духовно-морального виховання:	Тьютори духовно-морального зростання студентів ЗВО:
<ul style="list-style-type: none"> • системний • особистісно-орієнтовний • комунікативний • компетентісний • культурологічний 	<ul style="list-style-type: none"> • масові • групові • індивідуальні 	<ul style="list-style-type: none"> • виховний відділ ЗВО • викладачі • представники громадськості • студентське самоврядування
Напрями духовно-морального зростання:		
абсолютні вічні цінності, сімейні цінності, цінності особистісного життя, національні цінності, громадянські цінності		
Завдання духовно-морального зростання:		
формування знань, розвиток почуттів, формування переконань, формування навичок поведінки та спілкування		
<u>Особистість зі сформованими духовно-моральними якостями</u>		

Висновки, перспективи. Отже, формування духовно-моральних якостей у майбутніх фахівців дошкільної освіти є процесом організованого, цілеспрямованого як зовнішнього, так і внутрішнього впливу педагога на духовно-моральну сферу особистості, яка є системоутворювальною її внутрішнього світу. Духовно-моральне виховання особистості є об'єктивною необхідністю сьогодення і допомагає кожному студенту стати високоморальною та глибоко духовною Людиною, яка здатна відродити справжні ідеали.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти, 2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20

Vazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення 29.03.2023).

2. Бех І. Особистість на шляху до духовних цінностей : монографія. Київ–Чернівці : Букрек, 2018. 320 с.

3. Дубасенюк О. Духовно-моральне виховання студентської молоді. *Інноваційні підходи до виховання студентської молоді у вищих навчальних закладах* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир, 2014. С. 78–87.

4. Закон України «Про вищу освіту», 2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення 29.03.2023).

5. Закон України про дошкільну освіту, 2001. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/227264__708366 (дата звернення 29.03.2023).

6. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка : Підручник. Київ: Знання-Прес. 2003. 418 с.

7. Fazan T. Modern spiritual and moral aspects of education in pedagogical institutions of higher education. *Педагогічні науки: збірник наукових праць*. Полтава, 2022. Вип. 79. С. 142–146.

УДК 37.016:003-028.31

ФЕДОТОВА Світлана Олександрівна

кандидатка філологічних наук, доцентка,
доцентка кафедри дошкільної та початкової освіти,
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка
(м. Кропивницький, Україна)

МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ РОЗВИТКУ ВИРАЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ

Проблема, її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасна дошкільна освіта спрямована на розвиток творчої особистості, на підвищення зацікавленості та активності дітей-дошкільнят у вихованні та навчанні, на розвиток репродуктивної та творчої уяви (творчого бачення), на формування оцінювальних суджень, творчого ставлення до вірша, до його змісту, до персонажів, на розуміння емоцій, що закладені у творі.